

Tajemná návštěva z východu (Zjevení Páně) (Mt 2,1-12)

exegeze

Mt 2:1 Když se narodil Ježíš v Judském Betlémě za dnů krále Heroda, hle, mudrci od východu se objevili v Jeruzalémě a ptali se:

2 "Kde je ten právě narozený král Židů? Viděli jsme na východě jeho hvězdu a přišli jsme se mu poklonit."

3. Když to uslyšel Herodes, znepokojil se a s ním celý Jeruzalém;

4. svolal proto všechny velekněze a zákoníky lidu a vyptával se jich, kde se má Mesiáš narodit.

5. Oni mu odpověděli: "V judském Betlémě; neboť tak je psáno u proroka:

6. 'A ty Betléme v zemi judské, zdaleka nejsi nejmenší mezi knížaty judskými, neboť z tebe vyjde vévoda, který bude pastýřem mého lidu, Izraele.'"

7. Tedy Herodes tajně povolal mudrce a podrobně se jich vyptal na čas, kdy se hvězda ukázala. Potom je poslal do Betléma a řekl:

8. "Jděte a pátrejte důkladně po tom dítěti; a jakmile je naleznete, oznamte mi, abych se mu i já šel poklonit."

9. Oni krále vyslechli a dali se na cestu. A hle, hvězda, kterou viděli na východě, šla před nimi, až se zastavila nad místem, kde bylo to dítě.

10. Když spatřili hvězdu, zaradovali se velikou radostí.

11. Vešli do domu a uviděli dítě s Marií, jeho matkou; padli na zem, klaněli se mu a obětovali mu přinesené dary – zlato, kadidlo a myrhu.

12. Potom, na pokyn ve snu, aby se nevraceli k Herodovi, jinudy odcestovali do své země.

Tato perikopa je v pořadí třetí v Matoušově evangeliu, po perikopách o Ježíšově původu (rodokmen) a Ježíšově narození. Je samozřejmě SpcM. Dala by se nazvat: "Tajemná návštěva z východu". Poté co Matouš spojil Ježíše nejprve rodokmenem s Davidem a tak ho zasadil do samého srdce židovské tradice a jeho mesiášského očekávání, spojuje ho nyní i s očekáváním dálných pohanů. Termín magoi ukazuje směrem na Persii, ale symbolika hvězdy vedoucí jejich kroky upomíná rovněž na babylonské tradice astrálních kněží. (Mezopotámie byla tehdy součástí perské říše.) Co se ale tito dozvídají jen v náznaku, o tom mají mnohem přesnější vědomosti kněží jeruzalémští (nejspíše se míní členové sanhedrinu). Vědí, ale zřejmě nevěří. Necht' si oni pošetilí pohanští učenci ukojí svou bláznivou naději. V Herodově zdvořilém zájmu o předmět jejich pouti zřetelně zaznívá ironie, ale zároveň také

Istivost hodná východního monarchy. Zanedlouho se vyjeví, proč se Herodes tak zajímal o tuto bláznivou věc. V zájmu pojit si vlastní moc a předejít možným fámám dá vyvraždit malé chlapce z Betléma. Už na tomto místě, jako později na mnoha jiných, vyslovuje evangelista nepřímý soud nad vlastním národem a jeho představiteli a zároveň ukazuje, že Ježíš je vsutku onen uzel času, *nexus temporis*, nepostřehnutelný moment dějin, v němž se potkávají očekávání Židů i jiných národů. Je pozoruhodné, jak jsou obě skupiny na sebe vzájemně odkázány: Židovští představitelé by se o narození Mesiáše nedověděli, nebýt pohanských mudrců; ti by sice bez jejich návodu možná více bloudili, ale evangelista říká, že to byla hvězda, co jim nakonec ukázala správně místo Ježíšova narození. Můžeme to chápat jako podobenství o vztahu tradice a živé zkušenosti: Tradice je pomocí a vodítkem, ale bez osobního angažování a zkušenosti víry je sama neschopná cokoli ze sebe vydat. Živé zkušenosti Krista tak dosáhnou jen pohanští mudrci a ne jejich učení jeruzalémští rádci. Mudrci se pak navracejí "jinou cestou", ne tedy cestou tradice, ale novou, jimi samými objevenou a prožitou cestou. Kristu - Mesiáši se tak dostává holdu pohanských národů a splňují se dávná mesiášská proroctví (např. Iz 49,23; Iz 60,5nn.; Ž 72)